

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Quæstio I. De Impedimentis Matrimonii in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

calum, & adferens in amiam, si fraternè moniti non desistant: tum quia Ecclesia statuit denegandum Matrimonium (quod utique selet publicè peti, & non debet nisi publicè contrahi) ob impedimentum, quod etiam unius solius testimonio constat: quod utique est occultum, regulariter saltem & publicè non quia hac in parte agit in foro, sermo adinstar iudicii, in quo habet pro sufficienti motiva etiam illud, quod si clandestinè constat: tum quia maxime congruit Matrimonium hinc negari, dum est impedimentum dirimens ob gravissima incommoda. Si autem est tantum prohibens, tunc potest sine alia infamia propalari; v.g. votum castitatis aut Religionis, aut certe cedit in damnum tertii, ut si volens contrahere sit alteri desponsatus, cui proinde ex iustitia consulendum est.

Petes, quæ sit pœna statuta assistentibus Matrimonio non præmissis denuntiationibus? Resp. Parochum vel quemvis alium sacerdotem, qui præsumpserit huiusmodi Matrimonio assistere, incurtere suspensionem seu de sententiâ ab officio, sive ab actibus Ordinis & officii clericalis, per triennium, computandum scilicet, non a die delicti, sed à die latæ sententiæ. Patet ex c. Cum inhibito, de Clandest. despons. ubi hæc pœna statuitur contra Sacerdotes assistentes Matrimonio clandestino etiam ex defectu solatium denuntiationum. Quæ pœna non est sublata per Concilium Tridentinum, quod aliam novam pœnam non imposuit. Et tamen non solum Parochus assistens Matrimonio clandestino defectu testium, ut notè invalide contrahit, sed pœna c. Cum inhibito respiciat Matrimonia clandestina valida. Ipsum vero *inhibito, sess. 24. c. d. de reform.*

Matrim. Parochum vel alium sacerdotem, qui cum minore testium numero, et testes qui sine Parocho vel sacerdote huiusmodi contractui intersuerint, nec non ipsos contrahentes graviter arbitrio Ordinarii puniri præcipit. Et infra subdit: Quod si quis Parochus vel alius Sacerdos alterius Parochie sponsos sine illorum Parochi licentiâ Matrimonio coniungere ausu benedixere ausu fuerit, ipso iure tamdiu suspensus maneat, quamdiu ab Ordinario eius Parochi, qui Matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absolvatur. Præterea ipsi contrahentes per c. Cum inhibito privantur favore concessio c. Ex tenore, qui filii sint legitimi, si contrahant non præviis denuntiationibus. Qui favor est iste, quod proles essent alioquin legitime, quæ nascuntur ex Matrimonio in gradibus prohibitis ignoranter contracto, adeoque invalido. Si tamen ipsi sic contrahentes Matrimonium faciant postea, impedimento necdum detecto, publicari seu denuntiarî, filii exinde geniti sunt habendi legitimi, etsi impedimentum postea detegatur, c. Quod nobis, qui filii sint legitimi; quasi nimirum fuisset Matrimonium à principio cum debita publicatione contractum. Addit *Trid. sup. c. 5.* ut si contrahentes neglexerint solemnitates requisitas in contrahendo Matrimonio, & ignoranter contraxerint intrâ gradus prohibitos, spe dispensationis careant, ac si intrâ illos scienter contraxissent: non enim (inquit Concilium) dignus est, qui Ecclesie benignitatem facile experietur, cuius salubria præcepta temerè contempsit. Unde petentes dispensationem deberent necessariò tale vitium in contractu Matrimonii commissum exprimere.

DISPUTATIO SEXTA.

De Impedimentis Matrimonii.

QUESTIO I.

De Impedimentis Matrimonii in communi.

IMPEDIMENTA Matrimonii generatim sunt illa, quæ obstant, ne Matrimonium ritè celebretur. Et quidem si obstat, ne Matrimonium celebretur validè, vocantur impedimenta dirimentia; si verò tantum, ne celebretur licitè, vocantur communiter impedimenta impedientia, aut rectius merè prohibentia. Huiusmodi sunt etiam in veteri Lege, ut patet *Levit. 18.* ubi vetatur Matrimonium filiorum Israël cum matre, noverca, sorore, nepte ex filio vel filia, sorore privigna, amita vel mater-

tera, item cum uxore patris vel avunculi, cum nuru, cum uxore fratris, nisi is mortuus sit sine liberis, cum nepte privigna, denique cum sorore uxoris, hæc superflite. Illa porrò impedimenta etiam fuisse dirimentia est exploratum *Raphaeli Aversa. q. 9. sect. 1.*

Saltem ipsa in Lege nova non habent locum, nisi in quantum aliqua sunt juris naturalis, vel quæ etsi essent juris divini politivi, tamen sunt ab Ecclesia resumpta ob morales congruentias. Et *Trident. sess. 24. can. 3.* agens de gradibus in Levitico expressis, dicit anathema asserenti, non posse Ecclesiam in nonnullis, utpotè nunc juris Ecclesiastici, dispensare. Hoc verò modo intelligendum est, quòd *Zacharias Papa c. Pitacium 30. q. 3.* allegat, per modum scilicet convenientiæ, Legem Levitici de abstinentiâ à propria cõ-

2. An vel qualiter hac locum habeat in nova Lege.

Herinc. Sum. Theol. Pars IV.

Bbb 3 langui.

sanguinea, inde arguens quasi à fortiori, quod multò magis à spiritali nostri patris filii
..... sub nimia districtione nos cavere convenit.

Et Innocentius III. c. *Litterarum*, de Restit. spohat. procedens solùm arguendo & referendo sententias, allegat obiter Ecclesiam in gradibus jure divino prohibitis dispensare non posse, supple convenienter ideoque non consuevisse, quia scilicet non expedit, ordinariè loquendo, etsi (ut praxis Ecclesie docet) interdum dispenset, & ipsam in quibusdam gradibus à Deo olim prohibitis dispensare posse, definiat Tridentinum sup. & quantum ad secundum gradum supponit idem Tridentinum sup. c. 5. Ipseque Innocentius III. c. *Gaudemus*, de Divortis.

Similiter Gregorius Papa c. *Quadam lex* 35. q. 3. de Conjugio consobrinorum dicens, Experimento didicimus ex tali Conjugio sobolem non posse succrescere, & sacra Lex prohibet cognationis turpitudinem revelare; alludit quidem ad verba Levitici, tamen solùm adducit per modum convenientiæ & exempli ad statuum quid simile, vel etiam amplius. Aufert certè nomine sacræ Legis intelligit Ecclesiasticam: cùm alioquin constet Matrimonia consobrinorum fuisse apud Judæos licita, & potius consanguineorum in tertio gradu; & tamen infert Gregorius: Unde necesse est, ut in quarta vel quinta generatione fidelium licenter sibi conjungantur.

3. Ecclesiam porro posse utriusque generis impedimenta præscribere, patet ex antiqua Ecclesie praxi, & de dirimentibus sub anathemate definit *Trid. sess. 24. can. 4.* Ratio est: quia Matrimonium non tantum est Sacramentum, sed etiam contractus; hic autem ita subest dispositioni reipublicæ, ut nisi conditiones ab illa præscriptæ serventur, sit illicitus vel etiam invalidus. Unde etiam posset reipublica, sive princeps secularis infidelis præscribere impedimenta Matrimonii respectu infidelium sibi subjectorum: hi enim non sunt subjecti Ecclesie, neque eorum Matrimonia sunt Sacramentum. Quare id ipsum possent principes fideles circa subditos suos infideles, si qui sint tales.

4. Sed dubitatur, an princeps infidelis sic possit statuere impedimenta Matrimonii, ut adstringantur pariter fideles ei subjecti. Ratio dubitandi est, quòd etsi Matrimonium inter fideles sit Sacramentum, tamen præsuppositivè sit contractus civilis, & eatenus subdatur potestati politicæ, nisi Ecclesia reservet, reservationi autem locus esse non videatur circa infideles Ecclesie non subjectos. Quare sic censet Sanchez, Coninck & alii. Verùm non videtur posse negari, quin Ecclesia facere id possit saltem indirectè, sicut potest eximerè fideles à potestate principum infidelium in aliis obstantibus bono & fini supernaturali: cui in præsentis proposito id expedit, tum

ob Sacramenti dignitate, tum ob uniformitatem inter Christianos. De facto autem leges sunt generales, quibus Ecclesia indefinitè Christianos in causa matrimoniali eximit à legibus civilibus. Ideoque sic censet *Dicasillo d. 7. dub. 1. Diana & alii.* Restamen incerta est, & hoc tempore non nata ulsvenire.

Illud certum est, Ecclesiam sibi reservasse de facto hanc potestatem quoad principes Christianos, ut ipsa Ecclesia principum & posulorum praxis aperte docet. Et colligitur ex c. *Tuam*, de Ordine Cognat. Et c. *1. de Consang. & affinit.* Immo *Basilus Pontius*, *A. 7. versa* & alii censent id oriri ex jure divino, ipsaque institutione Sacramenti, seu elevatione ipsaque institutione Sacramenti, seu elevatione Matrimonii ad dignitatem Sacramenti. Sed nullatenus sufficienter id probant. Et alioquin Christus elevandò Matrimonium ad statum Sacramenti, reliquit ipsum contractum invariatum; & hac in parte potuisset specialiter invariatum relinquere; non constat autem, quòd non reliquerit. Quare sicut materia & artificium calicis consecrati subjacet humani permutationibus non obstante consecratione: sic contractus matrimonialis subjacere posset dispositioni politicæ non obstante annexa ratione Sacramenti.

Id itaque firmum maneat, & sufficiens, quòd principes nil possunt hic citra voluntatem Ecclesie; & Canonibus esse stantem, si leges contradicerent. Nil quoque eos posse circa ipsum Matrimonium ultra statuta ab Ecclesia. Posse tamen poenis suis roborare leges Ecclesie, & de hujus assensu similia statuta facere. Insuper leges condere de quibusdam rebus, nempe temporalibus annexis Matrimonio, non concessentibus ipsius vim aut substantiam: ut præ de dote, de donationibus inter virum & mulierem, de sponsalium legitate, & similibus: ut omnes fatentur.

Impedimenta porro pro tota Ecclesia statuere potest Pontifex. Episcopis quoque non est respectu ad suas dioceses hæc potestas adempta, sive ex natura rei, sive ex jure divino, sive etiam ex jure scripto, quod extet saltem in Corpore juris; sed consuetudine universali & longævâ. Alioquin reperiantur de facto varia impedimenta statuta in Conciliis particularibus, quæ Ecclesia universalis tandem acceptavit. De facto quoque posset Episcopus, aut etiam inferiores curam animarum habentes in casu speciali ob scandalum v. g. vel difficultatem motam de impedimento, interdicerè aliquibus, ne simul contrahant: non tamen irritando Matrimonium secus attentatum.

Possunt insuper induci impedimenta per consuetudinem, uti alii leges, etiam irritantes; & supponitur c. *1. De Cognat. Spirit.* Et *Interdictum* c. *Super eo*, eod. tit. Et rursum c. *Quod de* *Indicere*, de Consanguinitate. An similiter possent

Potesi indu-
bit Ecclesia
statuere im-
pedimenta,
tam dirim-
tia, quam
alia.

Similiter
princeps
quoad infi-
deles sibi
subjectos.

An circa
hos ita id
possit prin-
ceps infide-
lis, ut ad-
stringantur
pariter fide-
les subjecti,
incertum.

Quæst. II. De Impedimentis impediens seu merè prohib. 571

consuetudine abrogari, dubitari posset. Affirmat Sanchez, Pontius, Coninck & quidam alii: tum quia ipse Pontifex potest ea abrogare per legem expressam, & de facto interdum nonnulla abrogavit: tum quia consuetudo potest ea introducere, adeoque & abrogare: per quas enim causas res nascitur, etiam tollitur. Recepta nihilominus Doctorum sententia id negat ex c. Quod super his, de Consanguinit. ubi deciditur non valere Matrimonium contractum in gradibus prohibitis, non obstante consuetudine, quæ ducenda est potius in materia: cum enim tota vis consuetudinis præcisè sit à voluntate Papæ, non plura, quam is velit, valere potest: non censetur autem voluisse, ut valeat, quando ipse eam reprobat, & corruptelam aut simili modo vocat. Nisi dein eam sciens verbo aut facto approbet: tunc enim de novo vult, ut valeat. Opinio nihilominus Sanchez potest probabiliter sustineri ob generalem dispositionem cap. fin. de Consuetud. ubi sermo est de consuetudine rationabili, qualis in ordine ad abrogationem alicujus impedimenti esse ita posset, ut rationabiliter illud ipse Legislatores abrogaret per speciale edictum, & consequenter idem rationabiliter fieret vi consuetudinis per generalem Juris dispositionem. Unde ipse Innocentius III. impedimentum consanguinitatis sine corruptela Ecclesiasticæ disciplinæ reduxit ad quartum gradum. Consuetudo autem, quam c. Quod super his, de Consuetud. corruptelam vocat, de ea quæ necdum erat scripta, & diu recepta, sed obscura & aliquorum tantum, posset intelligi: prout factum videtur in principio Epistolæ de consuetud. quod habetur adjunctum in exemplaribus Plantin. Ut proinde fuerit abusus, & corruptela legitima, & non contrahendo intra gradus prohibitos: cuius obviare intendit cavendo, ne huiusmodi abusus toleretur. Cum quo consistit, ut longævitate & continuitate, communique audente diuque tolerato consensu, fiat consuetudo ipsa rationabilis & præscripta cui consensum Principis personalem, immo legalem congruat esse conformem.

Potes, an possit Pontifex statuere in casu & persona privata impedimentum, quod minus cum Divina scripta persona Matrimonium valide contrahat? Resp. Aff. dum adest iusta causa, v. g. speciale delictum talium personarum, grave scandalum vel damnum ex tali Matrimonio oriturum. Sicut enim Ecclesia iuste illis interdicit, ne Matrimonium inter se contrahant, cur similiter non possit eosdem ad illud inhabilitare? Unde etiam referuntur aliqui casus, in quibus Papa id fecerit. Immo posset esse casus, quo alicui iuste penitus inhiberetur quodvis Matrimonium, etiam cum inhabilitate. Sicut enim ob delictum imponitur

pena capitis, perpetuæ servitutis, exilii, aut carceris, & variæ poenæ inhabilitatis ad alios actus: cur non possit imponi poena inhabilitatis ad Matrimonium? Et ita refert Alexander de Nevo in c. Tuas, de Sponsa duorum id factum fuisse ab Urbano V. adversus Bernaborem Vicecomitem dominum Mediolanensem, ejuisque filios Ecclesiæ rebelles.

Ad statuenda porro impedimenta legitima Matrimonii requiritur rationabilis causa. Unde graviter peccaret Pontifex sine iusta causa statuens impedimenta, uti alias leges graves, & specialiter in hac materia restringendo libertatem Matrimonii. Immo iuxta Doctores, communiter contra paucos, invalidè ea statueret sine causa convenienti, uti & alias leges, & specialiter in hac materia. Non est tamen subditis integrum judicare de sufficientia causæ, sed regulariter pro ea est præsumendum. Et aliqua fuisse sine iusta causa in Ecclesia statuta, non nisi temerè cogitaretur: cum sit res tanta & tam publica. Quamquam non omnes causæ sint æquè urgentes: & quædam potius hædeant quàm necessitent: & ob novas causas, subinde etiam ex abusibus emergentes, aut alias subinde convenienter aliqua impedimenta postmodum Ecclesia restrinxerit. Immo etiam dum condebantur aliqua, poterant esse rationes pro & contra sufficientes ad statuenda, & ad non statuenda seu tollenda: sicut plerumque in rebus moralibus seu politicis sunt rationes pro & contra.

QUÆSTIO II.

De Impedimentis impediens seu merè prohibentibus.

IMPEDIMENTA merè prohibentia olim erant duodecim, & exprimiuntur his Versibus:

- Ecclesiæ vetitum, nec non tempus feriatum,
- Atque Catechismus, sponsalia, iungito votum.
- Incestus, raprus sponsatæ, mors mulieris,
- Suscipus propriae sobolis, mors presbyteralis,
- Vel si pariterat solemniter, aut monalem
- Accipias: prohibent hæc conjugium sociatum.

Ex his quinque priora oriuntur sine crimine sive culpâ, septem autem posteriora ex crimine personæ per modum poenæ.

Primum est Ecclesiæ vetitum seu Interdictum, quando scilicet Prælati, aut alius iuste alicui prohibet nuptias ad tempus, v. g. si dubitetur de impedimento, an hoc subsit, ut interim de illo inquiretur. Quæ prohibitio cum sit de re gravi, obligat sub mortali.

